

अत्रैवेति ॥ १ ॥ हंसरूपेणपरिव्राजकरूपेण ॥ २ ॥ अनुमातुंलिगेनज्ञातुं काव्यांविद्वल्लक्षणाभिधायिनां ॥ ३ ॥ मेमयासंश्रुतं गुरुभ्यइतिशेषः तदेवाह धृतिरिति धृतिःदुःखैरभिघातेपिअवैकल्यं दमःसर्वं
द्रियजयः सत्यधर्माःब्रह्मप्रापकाधर्माःधारणाध्यानसमाधयःतेषामनुवृत्तिरविच्छेदः तैश्चग्रंथिचिज्जडयोरात्मांतःकरणयोरेकलोलीभावंविनीयतयोःपृथक्करणेनशिथिलीकृत्य प्रियाप्रियेसुखदुःखे आत्म
समंआत्मसाम्यं नयीतप्रापयेत् प्रियाप्रियधर्मिणोतःकरणस्यात्मन्यध्यस्तस्यस्वाधिष्ठानेप्रलयेसतितयोरपितत्रैवल्यइत्यर्थः यथारज्ज्वारज्जुसर्पेलीनेसतिभीषणत्वादयोपितत्रैवलीयंतेतद्वत् ॥ ४ ॥ नाक्रोशेत्

विदुरउवाच अत्रैवोदाहरंतीममितिहासंपुरातनं ॥ आत्रेयस्यचसंवादंसाध्यानांचेतिनःश्रुतं ॥ १ ॥ चरंतंहंसरूपेणमहर्षिसंशितव्रतं ॥ साध्यादेवामहाप्राज्ञं
पर्यपृच्छंतवैपुरा ॥ २ ॥ साध्याउचुः साध्यादेवावयमेतेमहर्षेदृष्ट्वाभवंतंनशकुमोनुमातुं ॥ श्रुतेनधीरोबुद्धिमांस्त्वंमतोनःकाव्यांवाचंवक्तुमर्हस्युदारां ॥
॥ ३ ॥ हंसउवाच एतत्कार्यममराःसंश्रुतंमेधृतिःशमःसत्यधर्मानुवृत्तिः ॥ ग्रंथिविनीयहृदयस्यसर्वंप्रियाप्रियेचात्मसमंनयीत ॥ ४ ॥ आक्रुश्यमानो
नाक्रोशेन्मन्युरेवतितिक्षतः ॥ आक्रोष्टारंनिर्दहतिसुरुतंचास्यविंदति ॥ ५ ॥ नाक्रोशीस्यान्नावमानीपरस्यमित्रद्रोहीनोतनीचोपसेवी ॥ नचाभिमानीनचही
नवृत्तोरूक्षांवाचंरुषतींवर्जयीत ॥ ६ ॥ मर्माण्यस्थीनिहृदयंतथासूनूरूक्षावाचोनिर्दहंतीहपुंसां ॥ तस्माद्वाचमुषतीरूक्षरूपांधर्मारामोनित्यशोवर्जयीत ॥ ७ ॥
अरुंतुदंपरुषंरूक्षवाचंवाक्कंटकैर्वितुदंतंमनुष्यान् ॥ विद्यादलक्ष्मीकतमंजनानांमुखेनिबद्धांनिर्कृतिंवैवहंत ॥ ८ ॥ परश्वेदेनमभिविध्येतबाणैर्भृशंसुतीक्ष्णैरन
लार्कदीप्तैः ॥ सविध्यमानोप्यतिदल्यमानोविद्यात्कविःसुरुतंमेदधाति ॥ ९ ॥ यदिसंतंसेवतियद्यसंतंतपस्विनंयदिवास्तेनमेव ॥ वासोयथारंगवशंप्रयातित
थासतेषांवशमभ्युपैति ॥ १० ॥ अतिवादंनप्रवदेन्नवादयेद्योनाहतःप्रतिहन्यान्नघातयेत् ॥ हंतुंचयोनेच्छतिपापकंवैतस्मैदेवाःस्पृहयंत्यागताय ॥ ११ ॥ अ
च्छेच्चभवितुंतादृग्भवतिपूरुषः ॥ १२ ॥ यादृशैःसन्निविशतेयादृशांश्चोपसेवते ॥ यादृगि

नशपेत् यतस्तितिक्षतोमन्युःक्रोधएवआक्रोष्टारंदहति ॥ ५ ॥ रुषतीरोषवतीं पाठांतरेउषतींदाहिकांवा ॥ ६ ॥ ७ ॥ निर्कृतिंअलक्ष्मीमृत्युं
वा ॥ ८ ॥ बाणैःवाग्बाणैः दधातिपुष्पाति ॥ ९ ॥ त्वत्पुत्राःरूक्षवाचस्त्वमपितसंगात्तादृशोभविष्यसीत्याह यदीति रंगस्यनीलादेर्वशंनीलतां ॥ १० ॥ अतिप्रोक्तोपिनवदेत् वादयेद्वा अनाहतो नैवप्रतिह
न्यात् आहतोपिपापकंहंतारंयदिहंतुंनेच्छेत्सदेवानामपिश्रेष्ठोभवतीत्यर्थः ॥ ११ ॥ अव्याहृतंमौनं ततोपिश्रेयःसत्यवचनं सत्यमपिप्रियंचेततोपिश्रेयः तदपिधर्मादनपेतंचेतृष्टतममित्यर्थः ॥ १२ ॥ तस्मा